
TRANSFER OF COMPETENCES (FROM THEORY TO PRACTICE) FOR HEALTH PROFESSIONALISTS

Hristina Milcheva

Trakia University - Medical College, Stara Zagora, Republic of Bulgaria, hr_mil4eva@abv.bg

Pavlina Teneva

Trakia University - Medical College, Stara Zagora, Republic of Bulgaria, pl.teneva@abv.bg

Katya Mollova

Trakia University - Medical College, Stara Zagora, Republic of Bulgaria, kmollova@abv.bg

Albena Andonova

Trakia University - Medical Fakulty, Stara Zagora, Republic of Bulgaria, andonova_a@abv.bg

Abstract: Achieving the desired high quality of student education is a major goal and task of the higher medical schools. Training is a very factual process involving not only learning and material facilities, but also teaching staff and motivated students. The main objective in the preparation of healthcare students is the quality practical training that modern higher education has to provide. No less important is the student's opinion on the methods and tools used in their training. For this reason, the younger generation sets its requirements in its formation as a medical specialist. The modern lecturer must skillfully pass on knowledge so that a transfer of competences from theory to practice can be successfully accomplished. **The purpose:** Establish the students' opinion on the quality of the learning process, allowing an effective transfer of competences from theory to practice. **Materials and Methods:** The analyzes in this report are from an anonymous questionnaire conducted among 145 students from the Thracian University from the professional field "Health Care" - first, second and third courses specialty "Rehabilitator therapist", "Medical Laboratory assistant", "Geriatric Care" and " Nursing "during the summer semester of the school year 2017/18. MSExcel and StatGrafics were used to process the data. **Results and Discussion:** To achieve effective training, it is imperative for lectures to maintain a high level of competence and constantly get acquainted with developments in medical science. Students highly appreciate as the most important qualities of the teacher's ability to maintain the interest of students "; "Attitude towards students" and its "competence". A significant percentage of those surveyed believe that the theory, in theory, finds real application in practice. A significant percentage of those surveyed believe that the theory, to practice, finds real application in practice. The transfer of knowledge from theory to practice is a two-way information process between lecturers and students of scientific knowledge and practical skills. Finally, we can point out that the transfer of competence from theory to practice is a process influenced by a number of factors such as: the professional competencies of the academic lecturer and the clinical tutor; better collaboration between the higher medical school and the clinical base; organization of training. Maintaining the interest of the students in acquiring the medical profession is an important prerequisite for their subsequent successful realization.

Keywords: learning, process, interactivity, creativity, competencies, student opinion, practice

**ТРАНСФЕР НА КОМПЕТЕНЦИИ (ОТ ТЕОРИЯТА КЪМ ПРАКТИКАТА)
ПРИ ЗДРАВНИТЕ ПРОФЕСИОНАЛИСТИ**

Христина Милчева

Тракийски университет Медицински колеж - Стара Загора, България, hr_mil4eva@abv.bg

Павлина Тенева

Тракийски университет Медицински колеж - Стара Загора, България, pl.teneva@abv.bg

Катя Моллова

Тракийски университет Медицински колеж - Стара Загора, България, kmollova@abv.bg

Албена Андонова

Тракийски университет Медицински факултет - Стара Загора, България, andonova_a@abv.bg

Резюме: Достигането на желано високо качество на обучение на студентите е основна цел и задача на висшите медицински училища. Обучението е много факторен процес включващ не само учебна и материална база, но и преподавателски състав и мотивирани студенти. Основна цел в подготовката на

студентите по здравни грижи е качественото практическо обучение, което съвременното висше образование трябва да осигури. Не по-малко значение има и студентското мнение за методите и средствата, които се използват в тяхното обучение. По тази причина младото поколение поставя свои изисквания във формирането му като медицински специалист. Съвременният преподавател трябва умело да предаде знания така, че успешно да се осъществява трансфер на компетенции от теорията към практиката. **Цел:** Да се установи мнението на студентите за качеството на учебния процес позволяващ ефективен трансфер на компетенции от теорията към практиката. **Материали и методи:** Анализите в настоящия доклад са от проведена анонимна анкетна карта сред 145 студенти от Тракийски университет от професионално направление „Здравни грижи“ - първи, втори и трети курс специалност „Рехабилитатор“, „Медицински лаборант“, „Гериатричен грижи“ и „Медицинска сестра“ през летен семестър на учебната 2017/18г. За обработка на данните са използвани MS Excel и StatGrafics. **Резултати и обсъждане:** За постигане на ефективно обучение задължително условие е преподавателите да поддържат високо ниво на компетентност и непрекъснато да се запознават с новостите в медицинската наука. Студентите високо оценяват като най-важни качества на преподавателя *умението му да поддържа интереса на студентите*; *отношението към студентите* и неговата *компетентност*. Значително висок процент от изследваните смятат, че наученото на теория намира реално приложение в практиката. Трансферът на знание от теория към практика е двустранен информационен процес между преподавателите и студентите на научни знания и практически умения. В заключение можем да посочим, че трансферът на компетенции от теорията към практиката е процес, върху който оказват влияние редица фактори като: професионалните компетентности на академичния преподавател и на клиничния наставник; добрата колаборация между висшето медицинско училище и клиничната база; организацията на обучението. Поддържането на интересът на студентите към овладяване на медицинската професия е важна предпоставка за последващата им успешна реализация.

Ключови думи: обучение, процес, интерактивност, креативност, компетенции, студентско мнение, практика

ВЪВЕДЕНИЕ

Достигането на желано високо качество на обучение на студентите е основна цел и задача на висшите медицински училища. Обучението е многофакторен процес включващ не само учебна и материална база, но и преподавателски състав. Преподавателят е ключов фактор за професионалната подготовка на студентите и формиране на необходимите знания, умения и компетенции. Задача на преподавателите е изработването на учебни програми отразяващи съвременните достижения на науката и практиката, подбор на темите в лекционния курс по дисциплината, използване на съвременни и традиционни методи и форми за обучение, осигуряване на качествени и атрактивни средствата за обучение (мулажи, макети, интерактивни технологии).

При медицинското образование важна специфика е присъствието и на пациента в обучението. Така се сформира професионалната триада „преподавател-пациент-студент“, която може да се приеме като класическа при обучението на медицинските специалисти и при която протичат сложни взаимоотношения [5].

Ц. Воденичаров и В. Борисов разглеждат интерактивността като „иновативен модел на образователен диалог, който изисква личностно ориентиран вариант за учебна работа. Прилагането на различни интерактивни модели и методи изисква моделиране на жизнена ситуация, подходящи казуси, писане на есета, дискусии, ролеви игри и създаване на условия за мозъчна атака. По този начин интерактивното обучение става фактор за формиране на креативен стил на мислене у бъдещите здравни професионалисти. [2].

Масовото навлизане на информационните технологии се превръща в неразделна част от живота и то главно на младите хора. Съвременните студенти си осигуряват достъпът до информация основно през интернет и все по-малко от книги, учебници и печатни издания. Все повече използването на 3Д технологиите, мобилните приложения и видеосимулаторите навлизат в обучението на учениците и студентите. Тези технологии се приемат от младите хора като нещо нормално и необходимо за по-качествено усвояване на нови знания и умения. Телемедицината от десетилетия се практикува в държави с добре развити и добре финансирани здравеопазни системи. При обучението на студенти от медицинските специалности тези технологии позволяват лесно и безопасно да се усвоява извършване на манипулации, инвазивни интервенции, а също и визуализиране на функционирането на различни органи, системи, наблюдение на работата на утвърдени медицински специалисти при операции и провеждане на изследвания.

Независимо от напредъка на технологии значителна част от практическото обучение изисква участие на преподавател или наставник за да се гарантира живота и здравето на пациента, а също и правилното овладяване на манипулации, здрави грижи, технически и медицински дейности.

В съвременното в практическото обучение на студентите от направление Здравни грижи активно са включват и наставници. Това са утвърдени в практиката професионалисти от регулираните специалности притежаващи ОКС „бакалавър“ или „магистър“ по Управление на здравните грижи.

Важен фактор за удовлетвореност на студентите от обучението им все още си остава контакта с преподавателя. Личностните качества на преподавателя и професионалната му компетентност са основните мотиви на студентите при удовлетвореност от качеството на обучението.

Цел: Да се установи мнението на студентите за качеството на учебния процес позволяващ ефективен трансфер на компетенции от теорията към практиката

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Анализите в настоящия доклад са от проведена анонимна анкетна карта сред 145 студенти от в Тракийски университет от професионално направление „Здравни грижи“ - първи, втори и трети курс специалност „Рехабилитатор“, „Медицински лаборант“, „Гериатрични грижи“ и „Медицинска сестра“ през летен семестър на учебната 2017/18г. За обработка на данните са използвани MSExcel и StatGrafics.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Законът определя компетенцията като „съвкупност от знания и умения, които позволяват упражняването на професионална дейност в съответствие с изискванията на производството и заетостта“. Компетенциите включват: – Владее на теорията: знания. – Практически познания: умения и способности. – Знаейки как да бъде: нагласи и поведение. Трансферът на знание от теория към практика е двустранен информационен процес между преподавателите и студентите на научни знания и практически умения.

За постигане на ефективно обучение задължително условие е преподавателите да поддържат високо ниво на компетентност и непрекъснато да се запознават с новостите в медицинската наука.

П. Маринова, предлага различни подходи за разглеждане на понятията „компетентност“ и „компетенции“, въз основа на проведено проучване през 2004 г. Авторката посочва, че „компетентността“ като свойство или способност на личността е психическо образование, в чиято основа стои дидактически и педагогически процес. Натрупването на знания формира умения, водещи до развитие на способности,... и се формира личностната – социална и професионална компетентност.“[4]. Трите вида компетентности са в определени отношения и взаимодействия и притежават специфични индивидуалности за отделната личност. Най-всеобхватна е професионалната компетентност, която съчетава в себе си свойства от личностната и социалната компетентност.

Формирането на професионалната компетентност при здравните професионалисти е дълъг и сложен процес, който се реализира в рамките на тяхното обучение (3 или 4 години) , но продължава да се усъвършенства и след тяхната реализация.

В условията на университета и в реалната работна среда се формират и личностни качества, необходими за медицинската професия. Съвременният преподавател също притежава комплекс от личностни качества, които му помагат да изпълни мисията си на обучаващ.

За да установим какво мислят студентите за най-важно да притежава преподавателя, за да формира техните професионални и личностни компетенции им бе зададен въпроса „Кое според Вас, е най-важно да притежава преподавателя и да го прилага при обучението?“ Най-висок е делът на студентите, посочили отговор „*умение да поддържа интереса на студентите*“ (77%), следван от „*отношението към студентите*“ (69%) и „*компетентност*“ (60%). По малко от половината анкетирани 30% са на мнение, че стилът на преподаване и педагогическите методи, подходи и средства заемат съществено място при обучението им. (фиг.1.)

В тази връзка Т. Попов отбелязва важната роля на преподавателя да поддържа и разширява интересът на студентите към съответната професия. „В процеса на педагогическото взаимодействие трябва да създаде атмосфера на доброжелателност, доверие и уважение към личността. Преподавателят трябва да се стреми да поддържа буден интереса им към професията, да стимулира включването им в кръжоци, научни проекти и др.“ [9]

Фиг.1. Мнението на студентите за това какво трябва да притежава преподавателя и да го прилага в обучението

Не по-малко е важен начина за поднасяне на информацията на студентите. Последните години висшето образование е поставено пред сериозно предизвикателство да осигури адекватно обучение на студентите, чието мислене, поведение предпочитание и стил на учене са коренно различни от тези на предхождащите ги студенти. [7,10]. Съвременните информационни и комуникационни технологии (ИКТ) предлагат широк набор от възможности за визуализация и интерактивност в процеса на обучение, които напълно провокират новото поколение студентите и съответстват на техните възприятия, мислене и стила на учене.

Тези нови методи и средства в процеса на обучение дават акцент върху провокирането на творчество и въображение и са предпочитани от студентите, което проличава в отговорите на следващия въпрос „*Кои от всички посочени методи провокират Вашето въображение и творчество?*“ Приложението на новите технологии създава образователна среда в обучението на студентите по-различна от традиционната, което се оценя високо от всички анкетирани. Поради това те предпочитат тези педагогически методи и подходи, които дават повече информация, по-лесно се възприемат и запомнят и бързо превръщат теоретичните знания в практика. Според студентите методите, които най-силно провокират тяхното творчество и въображение са дискусията (58%), презентирането (53%) и работата с реален пациент (46%), след тях се нареждат упражнението (42%), видеофилма (41%), ситуационната задача (24%), работата с макети и мулажи (24%) и останалите (ролева игра, семинар, изготвяне на курсова работа и реферат) са по-малко предпочитани методи за обучение. (фиг2.)

Това до известна степен подвърждава резултатите и от предишни наши изследвания (Милчева, Хр., 2012), където разглеждаме дискусията и презентирането като предпочитани методи на обучението. [6] С. Кючукова (2014) отбелязва, че изявата чрез съвременна презентаторска техника стимулира интереса на студентите и им дава възможност да защитят мнението си и да отговорят на въпроси. [3] В проучването на А.Андонова (2014) за мултимедийното презентиране като форма на самостоятелна работа на студентите подчертава, че се откриват редица предимства пред останалите форми, които студентите са изработвали. Като най-важни от тях се очертават възможността студентите да проявят творчество и да представят своя труд по най-впечатляващ начин. [1] Според Т. Паскалева (2015), студентите предпочитат изцяло визуално представяне, свързано с активни действия от тяхна среда. В търсене на баланса между традиционните и иновативните средства в обучението, значителна преднина заемат компютърните дидактически средства. [8]

Фиг.2. Мнението на студентите за методите, които провокират тяхното въображение и творчество

Основна роля за успешното усвояване на учебния материал играе и логическото обвързване на теоретичните дисциплини, и клиничната практика в учебния план. Практическото обучение е едно от уникалните предимства при обучението в професионално направление „Здравни грижи“, защото представлява над 50% от цялостното обучение. Като най-предпочитан метод за практическо обучение студентите са посочили „упражнение“ (72%), „работа с реален пациент“ е предпочитана при 60% от студентите, а Работа с макети и мулажи при 31%. Ситуационната задача и ролевата игра са по-малко предпочитани като метод за практическо обучение (20% и 15%). (Фиг.3.)

Фиг.3. Студентското мнение за предпочитаните методи за практическо обучение

Учебната (клинична и социална) практика е основна организационна форма на практическо обучение. Тя е организиран процес, чрез който придобитите знания, умения и сръчности на студентите по време на лекции и упражнения намират практическо приложение в реална работна обстановка. В провеждането на клиничната практика в Медицински колеж има утвърдени традиции. Наставниците в клиничните бази ангажирани с обучението на студентите оказват съществена роля при трансфера на компетенциите от теорията към практиката и формирането на компетенции в реалната работна среда. В този контекст попитахме студентите „Помагат ли ви наставниците от клиничните бази да пренесете теоретичните знания в реална работна среда?“

Висок е делът (72%) на студентите, които са убедени, че наставниците от базите за клинична практика имат положително влияние върху практическата им подготовка. Останалите 22% посочват отговор „Не съвсем“ и 6% „Не“ (фиг.4.)

Фиг.4. Мнението на студентите за наставниците в клиничните бази и тяхната роля в процеса на обучение

Значим фактор за качествено обучение в Медицински колеж е професионалната реализация на завършилите. Получените резултати показват, че мнозинството от студентите 84% които се дипломират в МК очакват успешна реализация по специалността. Много нисък е делът 2% на тези които категорично заявяват, че няма да се реализират успешно след завършването си, и не изтъкват конкретни мотиви за това, 14 % не могат да преценят.

„Смятате ли, че наученото на теория е приложимо в практиката?“ - становището на студентите по този въпрос е преобладаващо положително. Според 41% от тях получените теоретични знания са напълно приложими в практиката, 36% посочват отговор „по скоро да“ и 20% „частично“. Радващо е, че отрицателните отговори са едва 4%. (Фиг.5.)

Фиг.5. Студентското мнение за приложението от наученото на теория в практиката

В резултат на проведеното изследване на студентското мнение можем да направим следните изводи и заключения:

1. Формирането на професионалната компетентност при здравните професионалисти е дълъг и сложен процес, който се реализира в рамките на тяхното обучение и за което основна роля има преподавателят.
2. За ефективността на трансфера на компетенциите от теорията към практиката от съществено значение са организацията на учебния процес и колаборацията с клиничните бази за обучение.
3. Наставниците в клиничните бази ангажирани с обучението на студентите оказват съществена роля при трансфера на компетенциите от теорията към практиката и формирането на компетенции в реалната работна среда.
4. Студентите високо оценяват като най-важни качества на преподавателя *умението му да поддържа интереса на студентите*; *„отношението към студентите“* и неговата *„компетентност“*.
5. Значително висок процент от изследваните смятат, че наученото на теория намира реално приложение в практиката.

В заключение можем да посочим, че трансферът на компетенции от теорията към практиката е процес, върху който оказват влияние редица фактори като: професионалните компетентности на академичния преподавател и на клиничния наставник; добрата колаборация между висшето медицинско училище и клиничната база; организацията на обучението. Поддържането на интересът на студентите към овладяване на медицинската професия е важна предпоставка за последващата им успешна реализация.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Андонова, А., Мултимедийната презентация – форма на самостоятелна работа, София 2014., XXXIII Научно-технологична сесия „Контакт 2014“- „Гражданска идея в действие”, 27.06.2014, изд. ТЕМТО стр. 199-202,
- [2] Воденичаров, Ц. В. Борисов. 2017. *Феноменът обществено здраве в променяния се свят*, изд. Горекс Прес, с.286
- [3] Кючукова, С., Свободата в извънаудиторната работа на студентите, акад. списание „Управление и образование”, том VI (4)2014, Бургас, 2014
- [4] Маринова П., Професионални компетентност и компетенции – технологични насоки за изработване на компетенциите на специалистите по здравни грижи, сп. Здравен мениджмънт, кн. 2, 2004, с. 25-28
- [5] Милчева Хр., „Аспекти на обучението в Медицинския колеж”, монография, изд. КОТА, Ст. Загора, 2006 г., 96 стр., монография
- [6] Милчева, Хр., От традицията към иновацията при обучението на медицинските сестри и акушерките, изд. „ЕКС-ПРЕС” ООД, - Габрово, 2012, с. 140, монография
- [7] Момчева, Г., Ст. Ненков, Ръководство за работа с интерактивна дъска, 2014
- [8] Паскалева, Т., Образователни решение от ново поколение в полза на обучението при специалистите по здравни грижи, Варненски медицински форум, т.4, 2015, приложение 3, с.23-27
- [9] Попов, Т., съавтори, Милчева, Хр., ПЕДАГОГИКА, Теория на възпитанието, 1 част, /Учебник за студенти от Факултет по обществено здраве, МУ – София, под редакцията на проф. Т. Попов, 2018 г., ISBN 978-954-490-585-9, „ЕКС-ПРЕС” ООД, - Габрово, Глава 5, с.54
- [10] Сербезова И., Интерактивните технологии в обучението на бъдещите медицински специалисти, Научни трудове на Русенския университет, том 50, серия 8.1, 2011, с.124-128

